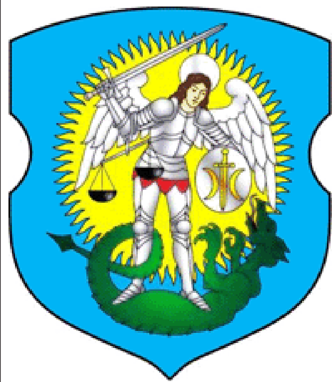

НЕЗАЛЕЖНАЯ ГАЗЕТА ШУМІЛІНШЧЫНЫ

СЬВІТАНАК

Беларусь, твой народ дачакаецца Залацістага, яснага дня! М. Багдановіч.

№10 (319) ЛІПЕНЬ 2022 ГОД

КУЛЬТУРА

НОВАЯ ЭКСПАЗІЦЫЯ МУЗЕЯ

З трэцяга ліпеня новая экспазіцыя адкрылася ў Шумілінскім гісторыка-краязнаўчым музеі.

Прынамсі, гэта падзея сталася магчымай дзякуючы той сітуацыі, што музей пераехаў у болей сучасны і камфартабельны будынак. Перадусім некаторы час супрацоўнікі ўстановы абжываліся на новым месцы, а насельніцтва прывучалі да непрывычнай культурнай лакацыі, адначасова ладзілі выставы і мерапрыемствы.

Сціплыя плошчы старога будынка не дазвалялі рэалізаваць усе праекты, а на сённяшні дзень гэтай праблемы не існуе.

Паводле словаў дырэктаркі ўстановы Святланы Івановай, супрацоўнікі раённага музея не толькі пашырылі экспазіцыю, але і павялічылі колькасць тэматычных раздзелаў. Да прыкладу, калі раней аддзелу археалогіі былі прысвечаны ўсяго дзве вітрыны, то зараз там пад яе адвялі цэлую залу.

І сапраўды, што можа быць цікавага па археалогіі ў сціплым музеі раённага маштабу? Чым можна здзівіць сучаснага чалавека ў эпоху сеціва?

Аказваецца, можна. Цяпер у шумілінскім музеі захоўваюцца косткі маманта – бадай што, гэта ўнікальны экспанат не толькі для раёна, але і для ўсёй Беларусі. Тая старажытная жывёліна важыла 7 тон і жыла на тэрыторыі сучаснай Шуміліншчыны, прычым, па меркаванні даследчыкаў, 320 тысяч (!) год таму. Наогул, сучасная вітрына з парэшткамі маманта аформлена такім чынам, каб дарослыя і дзеці маглі адчуць сябе сапраўднымі даследчыкамі гісторыі. Пры гэтым модуль вакол экспаната зараз запоўнены пяском, у якім можна знайсці старыя манеты, пацеркі і іншыя «артэфакты».

Яшчэ адна цэлая зала зараз прысвечана гісторыі раёна даваеннага перыяду (перад Другой сусветнай). У гэтай зале можна наведвальнікі могуць азнаёміцца з сядзібамі Шуміліншчыны XIX стагоддзя і іх уладальнікамі. Прычым шмат увагі аддадзена чыгунцы, будаўніцтва якой мела лёсавызначальнае значэнне для развіцця як раённага цэнтра Шуміліна, так і рэгіёна ў цэлым. Безумоўна, усім павінен запомніцца адзін з найкаштоўнейшых экспанатаў – вогнетрывалая цагліна з таўром snowball, якое належала славутаму англійскаму заводу. Менавіта з такой цэглы была пабудавана воданапорная вежа, аднак якая, на жаль, была разбурана. Але як бы тым ні было, усё ж супрацоўнікам музея ўдалося дабыць і пакінуць для патомкаў гэты каштоўны артэфакт.

Не меней аб'ёмным уяўленне пра гісторыю краю робіць і зала этнаграфіі.

І для гэтай залі супрацоўнікі музея пастараліся зрабіць ўсё магчымае, каб наведвальнікі музея ўсвядомілі, што ў Шуміліншчыны маецца надзвычай багатая і глыбокая гісторыя.

На сённяшні дзень у перыядзе распрацоўкі знаходзіцца зала, якая прысвечаная Вялікай Айчыннай вайне, тут асобная яе частка будзе прысвечана халакосту. Як вядома, падчас нямецкай акупацыі цэлыя мястэчкі нашага раёне, у якіх кампактна пражывала яўрэйскае насельніцтва былі знішчаны карнікамі разам з жыхарамі.

Цяпер у фондах музея знаходзіцца больш за 12 тысяч экспанатаў. Згодна з музейнымі правіламі выстаўляецца звычайна каля трох працэнтаў, але зараз плошчы дазваляюць павялічыць гэтую лічбу. Варта заўважыць, што пераезд у новы будынак ніводнага дня не спыніў прывычную работу ўстановы культуры. Як звычайна, тут заўсёды ладзіліся выставы і мерапрыемствы, адбывалася навукова-даследчая дзейнасць. Ёсць і асаблівы гонар калектыву – гэта арт-лакацыя, дзе пастаянна праходзяць мерапрыемствы і выставы. На днях, да прыкладу, яе сцены ўпрыгожаны акварэлямі вядомага беларускага мастака Уладзіміра Іванова. Дарэчы, сам мастак родам з Шумілінскага раёна, і ў фондах музея беражліва захоўваюцца некалькі карцін нашага земляка. Тым болей, што нядаўна сям'я творцы вырашыла перадаць музею яшчэ тры работы.

Таксама тут маецца канферэнц-зала, якая па сумяшчальніцтву з'яўляецца яшчэ і выставачнай. Менавіта таму з'явілася шмат новых цікавых сумесных праектаў з прыватнымі калекцыянерамі і ўстановамі культуры.

Варта дадаць, што новы музей адкрывалі ўрачыста, у Дзень Незалежнасці Рэспублікі Беларусь. Кіраўнікі Шумілінскага раёна і Віцебскай вобласці, госці з Расійскай Федэрацыі, шматлікія аматары даўніны прыйшлі на першую экскурсію. І зусім не выпадкова, што амаль ўсе прысутныя ўсвядомілі сімвалічным той факт, што важная для раёна падзея адбылася ў "Год гістарычнай памяці".

Алесь Прыбярэжны

ПАРТАЛ ТВАЙГО ГОРАДА: HTTP://SHUMILINA.BY

ЮБІЛЕЙ

100-ГАДОВЫ ЮБІЛЕЙ ТОРФАПРАДПРЫЕМСТВА

Сёлета торфапрадпрыемству ў горпасёлку Обаль Шумілінскага раёна спаўняецца 100 гадоў!

Як вядома, гэта заўсёды быў вядучы флагман Шумілінскай прамысловасці практычна ўсё 20 стагоддзе. Калі пачалася яго гісторыя – дакладна невядома, але старажылы з Обалі сцвярджалі, што торфазавод пачаў працаваць з вясны 1922 года. Прынамсі, мястэчка Обаль здаўна славілася багатымі залежамі торфу. І самыя першыя звесткі пра іх радовішчы адносяцца да 1913 года. Праўда, да прамысловай распрацоўкі тарфянога пласта прыступілі ўжо ў часы савецкай улады, прычым торф выкарыстоўвалі як паліва. Даныя сведчаць аб тым, што яшчэ ў даваенныя гады торфазавод быў самым буйным прамысловым прадпрыемствам Шуміліншчыны, на якім налічвалася 449 працаўнікоў.

Адкуль пачалася дзейнасць завода? Запісы з гістарычных крыніц – (справаздачы Віцебскага губернскага тарфянога камітэта): «У 1920 годзе тарфяны камітэт аб'ядноўваў пяць распрацовак: Труды, Обаль, Дымаўшчына, Гагрына, Зосіна. У справаздачным годзе ў вядзенні тарфкама знаходзіцца сем торфараспрацовак, дзе працавалі 61 рабочы, 7 служачых, 2 машыны».

У 1928 годзе торфазаводу было прысвоена імя Анса Эрнеставіча Даўмана (расейскі рэвалюцыянер). У 1969 годзе ў гонар 50-годдзя ўтварэння БССР на тэрыторыі прадпрыемства быў устаноўлены бюст А. Э. Даўмана. На адкрыцці прысутнічала яго дачка Герміна Ансаўна Даўман, якая жыла ў Рызе. Яна падарыла вучням мясцовай школы партрэт свайго бацькі, які напісала сама.

Падчас Другой Сусветнай вайны торфазавод часова прыпыніў сваю дзейнасць, бо усё праммысловыя будынкі на 40 адсодкаў разбамбіла авіяцыя, да таго ж тут быў размешчаны нямецкі гарнізон.

Затым страчанае прыйшлося даганяць: на здабычы торфу працавалі ў дзве змены, у кожнай па 31 чалавеку. За сезон здабывалі па 40-45 тысяч тон торфу. Яго сушка вялася ўручную. Акрамя пастаянных рабочых, на сезон вербавалі каля паўтары тысячы чалавек.

Толькі з сярэдзіны 60-х гадоў 20-га стагоддзя ўсе важкія работы былі механізаваныя, працавалі толькі пастаянныя рабочыя. Аб'ём здабычы торфу павялічыўся да 60 тысяч тон за сезон. Планавалася давесці здабычу да 120 тысяч тон.

Пасля распаду Савецкай Імперыі у 90-ыя гады распачаўся сістэмны эканамічны крызіс гэтак званай "планавай эканомікі". У сваю чаргу калгасы і саўгасы зусім перасталі браць обальскі торф. Выхад быў знойдзены: торфапрадпрыемства імя Даўмана пачало спецыялізавацца на вытворчасці торфу кіпаванага на экспарт, тарфяных грунтоў. Мэтай прадпрыемства стала забеспячэнне спажыўцоў тарфяной прадукцыяй. Асноўнай сыравінай стаў верхавы торф, які здабывалі на радовішчах Обаль і Чысцік.

Затое сёння завод «Віцебскторф» – перспектыўная вытворчасць. Дзякуючы пастаяннаму развіццю і падтрымцы УП «Віцебскаблгаз» былі ўкаранёныя сучасныя метады здабычы торфу, затым арганізавана маштабная работа па мадэрнізацыі вытворчасці, абнаўленні торфаздабываючай тэхнікі, ароч таго, падрыхтоўцы новых палеткаў для здабычы торфу, якія пабудаваны ўласнымі сіламі.

І гэьа яшчэ не ўсё. Надоечы завод стаў лідарам Беларусі па па вытворчасці і продажы грунтоў тарфяных спажыўных пад гандлёвай маркай «Дзвіна». На сённяшні дзень наладжаны выпуск больш за 60 рэцэптур грунтоў спажыўных серыі «Універсал», «Сад», «Агарод», «Кветкі». У мінулым 2021-м годзе рэалізавана больш за 11,2 тыс. тон прадукцыі, у тым ліку на экспарт – больш за дзве тысячы тон.

Што робіцца для таго, каб на прадпрыемстве заставалася шумілінская моладзь? Для гэтага пастаянна ўдзяляецца ўвага і сацыяльным пытанням і праводзіцца прафарыентацыйная работа з моладдзю. Для прыкладу, каб маладзёны яны замацоўваліся на працоўных месцах, пабудаваны тры жылыя дамы, якія знаходзяцца: два ў Докшыцкім раёне – 24-х і 12-ці кватэрныя дамы, а ў Шумілінскім узвялі 12-ці кватэрны дом.

Алесь Шумскі

КУЛЬТУРА

КАЛЕКЦЫЯ СТАТУЭТАК ВОЛЬГІ КОЦІКАВАЙ

Сувенірныя і калекцыйныя, мініяцюрныя і аб'ёмныя, адзіночныя і парныя, аднатонныя і шматкаляровыя, фарфоравыя, шкляныя і гліняныя, у выглядзе ваз, фотарамак, пано. Зараз у калекцыі Вольгі Коцікавай амаль 70 статуэтак. Усе яны прадстаўлены на выставе.

Што паслужыла падставай для такога захаплення і якая статуэтка ўвасабляе гераіню калекцыі, мы пацікавіліся ў аўтара.

«Дзякуй мужу за прозвішча, – усміхаецца Вольга, адказваючы на маё пытанне, адкуль пачалася гісторыя з калекцыяніраваннем. – А ўсё пачалося выпадкова. Першую статуэтку – каціную пару – падарыла мая мама на 5-ю гадавіну нашага вяселля. Коцікі для Коцікавых – лагічна. З яе лёгкай рукі сталі з'яўляцца ў нашым доме каты і кошачкі».

Сувеніры ў выглядзе цікавых ці незвычайных катоў па-рознаму трапляюць да Коцікавых. Пераважная большасць прывезена з падарожжаў. У асноўным – з Беларусі, але ёсць драўляны «Хвосцік» аж но з Грэцыі. Апошнім часам дапамагаюць інтэрнэт-крамы, дзе можна набыць што хочаш. Многа дораць сябры і блізкія, ведаючы пра захапленне.

Ёсць у калекцыі экспанат, які займае галоўнае месца, бо асацыіруецца, па словах Вольгі, непасрэдна з ёй. Гэта падарунак ад лепшай сяброўкі Юліі Русецкай, які зроблены па спецыяльным заказе і ўяўляе сабой маму кошку з двума кацянятамі… Сяброўка і калега Анжэла Бараноўская параіла нядаўна Вользе даць мянушкі статуэткам. Ідэю падтрымалі дзеці Кірыл і Каця, творча і прадметна падышлі да задачы – і зараз у кожнага героя выставы ёсць сваё імя. Між іншым, вельмі дарэчы падабраныя.

Звычайна каштоўныя рэчы ў доме займаюць ганаровае месца. Так і ў сям'і Коцікавых калекцыя дыслацыруецца ў гасцінай на самым бачным месцы – на паліцах «у горцы». Па словах аўтара, месца яны дужа многа не займаюць, бо кампактныя, хаця сямейка з кожным годам расце…

Праўда, у апошні час да папаўнення калекцыі калекцыянер падыходзіць вельмі выбарачна: набывае толькі дужа арыгінальныя ці незвычайныя. Як, напрыклад, нядаўна падчас паездкі ў Гродна на вочы трапілася своеасаблівая кошачка, такая вытанчаная і стыльная, як сяброўка. У «Кошачкі Анжэлы» не было шанцаў не папоўніць сямейны кацін ы музей.

Як прызналася Вольга, калекцыяніраванне катоў і кошак не абмяжоўваецца толькі статуэткамі.

У яе кватэры шмат посуду, цацак, карцін, пано, гадзіннікаў, ваз, пледаў з выявамі гэтых вусатых-паласатых. Нядаўна інтэр'ер папоўніла падстаўка пад кветкі ў выглядзе кошкі, якую Вольга спецыяльна заказала ў знаёмага майстра. Марыць займець у асабістую калекцыю аб'ёмны драўляны экзэмпляр, але на вочы пакуль такі не трапляўся. А вось жывога ката, як ні дзіўна, няма. Але мне чамусьці здаецца, што гэта акалічнасць часовая.

Родныя ўспрымаюць нежартоўнае захапленне вельмі станоўча, падтрымліваюць. Сама ж Вольга кажа, што такая вялікая канцэнтрацыя гэтых жывёлін у самых разнастайных праявах самым спрыяльным чынам уздзейнічае на сямейную аўру і сямейныя адносіны, стварае атмасферу цяпла, утульнасці і гармоніі. А гэта – самае галоўнае.

Выстава «Гэтыя заМУРчальныя коцікі» Вольгі Коцікавай будзе працаваць у музеі да канца лета. Так што абавязкова зазірніце і падзівіцеся з самых звычайных і незвычайных, арыгінальных, дзіўных, смешных і проста прыгожых катоў.

Алена КАРПУШЭНКА
vk.com/gpshumilino

НА ВЯРШЫНІ МАЙСТЭРСТВА

Цымбалісты з Шуміліна сталі лаўрэатамі міжнароднага музычнага конкурсу WORLD OPEN Online Music Competition.

Як паведаміла настаўніца па класе цымбал ДШМ Алена Скарынава, шумілінскія музыкі ўдзельнічалі ў самай складанай намінацыі — «MASTER-PREMIO». Выпрабаванне праходзіла ў два туры. У конкурсе прынялі ўдзел музыканты з больш як 30 краін — Беларусі, Расіі, Кітая, Аўстрыі, Арменіі, Партугаліі, Швейцарыі, Сербіі, Сінгапура і інш.

Чацвёракласнік ДШМ Сцяпан Голубеў, набраўшы 87 балаў са 100, стаў сярэбраным прызёрам конкурсу ў сваёй узроставай групе — «Юніёр». Акампаніравала Сцяпану Таццяна Гутарава, а займаецца хлопец у класе цымбал у Алены Скарынавай. У конкурсную праграму юнага музыканта ўвайшлі творы Джона Купера, Фрыца Крэйслера, Сяргея Каняева, Джона Ленана, Пола Макартні, Дзмітрыя Смольскага, Даменіка Чымароза.

Другім пераможцам стала малады педагог па класе цымбал - Вольга Скарынава, якая паспяхова сумяшчае працу з дзецьмі і выканальніцкую дзейнасць. У вольны час дзяўчына навострывае выканальніцкае майстэрства над больш дасканалым выкананнем музычных твораў. Такім чынам, Вольга займаецца папулярызацыяй свайго любімага інструмента - беларускіх цымбал - і сваім прыкладам стымулюе навучэнцаў для заняткаў музыкай. Па выніках праслухоўванняў двух тураў спаборніцтва Вольга набрала 93 балы са 100 і стала лаўрэатам 1-й ступені ў катэгорыі "Сеніёр". Акампаніравала прызёру яе малодшая сястра Марыя Скарынава.

— Праграма была абраная вельмі складаная, але разам з тым віртуозная: «Чардаш» Аляксандра Цыганкова, творы сучасных кампазітараў Аляксея Шора і Зміцера Яўтуховіча, а таксама было выканана «Поппуры» на мелодыі з савецкіх камедый.

Даведка "ВВ". WORLD OPEN Online Music Competition - гэта конкурс з самай доўгай традыцыяй (з 2010 года) і цалкам у онлайн фармаце. Толькі на гэтым конкурсе, як доказ, у архіве сайта www.musiccompetition.eu можна паглядзець усе відэа і вынікі ўдзельнікаў з дня яго заснавання.

vitvesti.by
Пераклад з расейскай рэдактара

ЗДАРЭННІ

ДВА НАЕЗДЫ НА ЖЫВЁЛ

На аўтадарозе Р-20 (Віцебск-Полацк) паблізу Шуміліна здарыліся два наезды на дзікую жывёлу.

У пршым выпадку пад колы легкавога аўтамабіля «Аўдзі», які кіраваў жыхар Расійскай Федэрацыі, кінуўся лось. У другім выпадку жыхар горада Віцебска на «Фальксвагене» наехаў на казулю.

У выніку наездаў аўтамабілі пашкоджаны, аднак на шчасце, вадзіцелі і пасажыры не пацярпелі – бо ў абоіх выпадках захоўвалася бяспечная хуткасць руху. Варта дадаць, што таксама ў абодвух выпадках вадзіцелі дзейнічалі правільна, калі паведамілі пра здарэнні ў ДАІ. Надалей у ходзе разбору здарэнняў супрацоўнікі дзяржаўтаінспекцыі высветлілі, што віны вадзіцеляў у дарожна-транспартных здарэннях не маецца. Дзікая жывёла, якая загінула на дарозе, была перададзена ў таварыства паляўнічых і рыбаловаў.

Сяржук Крупскі
па матэрыялах УУС

З ЗАЛЫ СУДА

ПРЫСУД ЗА КРАЖУ АМАЛЬ 59 ТЫСЯЧ

Суд у Шуміліне вынес прысуд мясцовай работніцы банка, якая скрала ў кліентаў амаль 59 тысяч беларускіх рублёў.

Тыдзень таму суд Шумілінскага раёна разгледзеў крымінальную справу па абвінавачанні спецыяліста банка ў замаху на крадзеж маёмасці кліента ў асабліва буйным памеры, паведамляе прэс-служба суда. Абвінавачаная асоба за краты не патрапіла – такое рашэнне вынеслі суддзі.

Па крымінальнай справе суд устанавіў, што абвінавачаная займала пасаду галоўнага спецыяліста па абслугоўванні прыватных кліентаў у аддзеле розНічных продажаў «Белаграпрамбанк» у горпасёлку Шуміліна. Разам з тым работніца банка ў сваіх злачынных мэтах выкарыстоўвала інфармацыю аб ідэнтыфікацыйных дадзеных трымальніка банкаўскай плацежнай карткі, рахункаў і таксама іншай інфармацыі. Яшчэ з пачатку чэрвеня 2020 года па кастрычнік 2021 года жанчына наўмысна ўваходзіла ў сістэму дыстанцыйнага банкаўскага абслугоўвання "Белаграпрамбанка" і спрабавала выкрасці грашовыя сродкі сямі пацярпелых, а таксама самога банка на агульную суму 95880 рублёў, з якіх выкрала 58680 рублёў. Затым скрадзеныя грошы яна выдаткавала з сваіх асабістых мэтах. Праўда, у частцы крадзяжу грашовых сродкаў «Белаграпрамбанка» у суме 37 200 рублёў, не змагла давесці намер да канца па незалежных ад яе абставінах.

На судзе сваю віну работніца банка прызнала цалкам, у зробленым злачынстве шчыра раскаялася, а прычыненую шкоду кампенсавала ў поўным аб'ёме. Акрамя таго, у яе канфіскавалі ў даход дзяржавы два мабільныя тэлефоны як «сродкі здзяйснення злачынства».

Прыгавор суда быў такі: пазбаўленне волі на 5 гадоў са штрафам у памеры 50 базавых велічынь, а таксама пазбаўленне права займаць пасады, звязаныя з ажыццяўленнем разліковага і касавага абслугоўвання фізічных і юрыдычных асоб на той жа тэрмін. Таксама абвінавачаная атрымала адтэрміноўку выканання пакарання на 3 гады. У гэты час жанчына не можа мяняць месца жыхарства без згоды ўладаў, выязджаць па асабістых справах на тэрмін больш за адзін месяц за межы раёна (горада) месца жыхарства, абавязана перыядычна з'яўляцца для рэгістрацыі, не павінна наведваць ігральныя ўстановы, у вольны ад працы і (або) вучобы час павінна выканаць грамадска карысныя працы ў аб'ёме 100 гадзін.

Алесь Шумскі

АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІІ

КРАМОЛЬНЫЯ КІЛАБАЙТЫ СТАТЫСТЫКІ

Апошнія дні кожнага месяца я з нецярпеннем чакаю публікацый Нацыянальнага статыстычнага камітэта. Пасля 24 лютага патрэба ў макраэканамічнай інфармацыі, натуральна, шматразова ўзрасла. Адна справа — бла-бла-бла на тэму імпартазамяшчэння, павароту на ўсход і расчыненага насцеж «вакна магчымасцяў», і зусім іншае — эканамічная рэальнасць, увасобленая ў лічбах спецыялістамі.

Адзін з афарызмаў брытанскага эканаміста Джона Мейнарда Кейнса (1883–1946), чые ідэі мелі вялікі ўплыў на сучасную эканамічную і палітычную тэорыю, абвяшчае: «Попыт нараджае прапанову». На жаль, яго ўніверсальнасць беларускія статыстыкі вось ужо які месяц ставяць пад сумнеў.

Глядзіце самі. 3 443 кілабайтаў у траўні файл «Прамысловасць» зменшыўся да 169 кілабайтаў у чэрвені, а файл «Знешнеэканамічная дзейнасць» за гэты ж перыяд сціснуўся з 353 да 209 кілабайтаў.

Пры скарачэнні прамысловай вытворчасці за студзень-травень на 4,2%, а абароту знешняга гандлю таварамі і паслугамі за студзень-красавік — на 3,3% адпаведная справаздачнасць скарацілася ў 2,6 і 1,7 разы! Калі так пойдзе і далей, то лёгка сабе ўявіць аматара статыстыкі на месцы настаўніка геаграфіі з «Залатога цяляці» Ільфа і Пятрова. Небарака звар'яцеў пасля безвыніковых спробаў адшукаць на бракаванай карце абодвух паўшар'яў Берынгаў праліў.

«Усё пра яго і крыху пра надвор'е»

Добрымі намерамі выбрукавана дарога ў пекла. Хто б спрачаўся. За прыкладамі далёка хадзіць не даводзіцца. Аднак абмяжуюся адным: «Нельга допускаць інфармацыйнага вакууму. Пра гэта гаварылася неаднаразова» (так заявіў адзіны палітык амаль год таму — 30 ліпеня 2021-га).

Нельга, але калі вельмі хочацца, то можна. Чарговая інавацыя Нацыянальнага статыстычнага камітэта таму відавочнае пацверджанне.

Паводле перапісу 2019 года, 2,1 мільёна беларусаў мелі вышэйшую адукацыю (22%). За дзесяць гадоў да таго дыпламаваных беларусаў было на 0,6 мільёна менш (16%). Такая дынаміка не магла не адбіцца на прыродзе палітычнага рэжыму. У поўнай адпаведнасці з агульнасусветнай тэндэнцыяй, у Беларускай мадэлі ўсё выразней пачалі выяўляцца рысы інфармацыйнай аўтакратыі.

Да такіх аўтакратый расійскі эканаміст Сяргей Гурыеў адносіць рэжымы, асноўай улады якіх з'яўляюцца маніпуляцыя інфармацыяй для большасці і цэнзура альбо кааптацыя (абранне ў клас эліты) для больш адукаванай меншасці. Асноўная мэта гэтых дзеянняў — не даць контрэлітам растлумачыць большасці, што лідар краіны некампетэнтны.

Зьмяншэнне аб'ёму файлаў у бюлетэні «Сацыяльна-эканамічнае становішча Рэспублікі Беларусь, студзень-травень 2022 г.» — адзін з прыкладаў маніпуляцыі інфармацыяй. Пра прамое скажэнне фактаў гаворка не ідзе. Усё значна працей. Для разумення тэхналогіі, якая выкарыстоўваецца ў гэтым выпадку, дастаткова набраць у YouTube «Вінакур і Аганезаў. Гэта іграем, гэта не іграем, а тут я рыбу заварочваў».

Працэс табуявання асобных раздзелаў статыстычнай інфармацыі (гэта не іграем) набірае абароты. Незалежна ад таго, якія мэты ставяць перад сабой яго арганізатары, далёка не апошнім вынікам іх намаганняў стане прымітывізацыя грамадства.

12 красавіка 2021 года са спісу замежных СМІ, якія атрымалі дазвол на распаўсюд у Беларусі, быў выключаны Euronews. Яшчэ на адну інфармацыйную крыніцу, якая даносіла да беларусаў дыханне планеты, стала менш. Айчынныя СМІ, паводле традыцыі, якая склалася яшчэ ў савецкія гады, спецыялізуюцца на сюжэтах з жыцця насельнікаў верхніх узроўняў уладнай вертыкалі.

Як тут ні прыгадаць жарт часоў дарагога Леаніда Ільіча: «Усё пра яго і крыху пра надвор'е». З культурнай каляіны не так проста вырвацца. Таму «афіцыёз у навінавых праграмах прымаецца аўдыторыяй як стандарт. І гэта горш за любую цэнзуру», — тлумачыць расійскі журналіст Максім Арцем'еў.

У актуальнасці такога тлумачэння можна пераканацца з дапамогай сайта самай папулярнай газеты краіны. Раздзел «У свеце» на галоўнай старонцы прысутнічае, але размешчаны ў самым нізе — пад раздзеламі «Спорт», «Тэлетыдзень» і «Здарэнні».

Нібы гогалеўская птушка-тройка

Тым не менш падводзіць рысу пад эканамічнай статыстыкай я б не спяшаўся. Асобныя струменьчыкі, якія змяшчаюць карысную інфармацыю, усё яшчэ пратачваюцца.

Звернемся да кастрыраванага файлу «знешнеэканамічная дзейнасць». Абарот знешняга гандлю таварамі і паслугамі ў студзені-красавіку 2022 г. да ўзроўню студзеня-красавіка 2021 г. склаў 96,7%, экспарт — 97,9%, імпарт — 95,5%. Зніжэнне не катастрафічнае, аднак гэта за чатыры месяцы. Калі ж параўнаць красавік бягучага года з красавікам мінулага, то колькасць падстаў для радасці рэзка паменшыцца: 77,3%, 79,5% і 75,0% адпаведна.

Варта звярнуць увагу на скарачэнне імпарту тавараў з краін Еўрасаюза на 27,8%. І гэта не за красавік, а з нарастаннем за чатыры месяцы!

Ад «гэтых мярзотнікаў» нічога іншага і нельга было чакаць. Аднак звернем сваю ўвагу на другую эканоміку свету, на «наш Кітай». Наколькі з яго дапамогай атрымалася залатаць імпартныя прабоіны? На жаль, павінен расчараваць прыхільнікаў Паднябеснай. Імпарт з Кітая за студзень-красавік скараціўся на 8,6%. Вось такі адказ аматарам «існці ад жыцця» на канцэпцыю «павароту на ўсход», якая стала афіцыйнай дзяржаўнай дактрынай Саюзнай дзяржавы яшчэ ў 2014 годзе.

Кал гаршчок кіпіць, то ў сябрах няма недахопу. Сяброўства сяброўствам, а тытунь паліць кожны свой. Другая эканоміка свету сваім поспехам абавязана калектыўнаму Захаду. Без шчыльных і разнастайных сувязяў з тым, хто яе спарадзіў, яна існаваць не можа. Таму не варта здзіўляцца, што аб'ём кітайскага экспарту ў Расію з канца лютага да канца траўня знізіўся на 38% у параўнанні з паказчыкамі другой паловы 2021 года.

…Белстат паводзіць сябе, нібы гогалеўская птушка-тройка: «... Куды ж нясешся ты (беларуская мадэль)? Дай адказ. Не дае адказу».

(скарочана)

Сяргей Нікалюк
novychas.online

РАСІЯ - БЕЛАРУСЬ

РОССИЯНЕ ХОТЯТ ВКЛЮЧИТЬ В ВОЙНУ БЕЛОРУСОВ

Чем для Беларуси может обернуться оперативная пауза в войне. Политический обозреватель и историк Александр Фридман: «Лукашенко ведь понимает, что направить войска в Украину было бы, пожалуй, самой большой глупостью, какую себе только можно представить. Даже, если оценивать это не с точки зрения моральных принципов, а с позиции эффективности....»

Минобороны России официально объявило о паузе в боях в Украине. Как сообщают в ведомстве, в выполнявших «боевые задачи» подразделениях проходят мероприятия «по восполнению боевых возможностей».

— Военнослужащим предоставлена возможность отдохнуть, получить письма и посылки из дома, — цитируют СМИ представителя российского оборонного ведомства...

О том, чем оперативная пауза в войне может обернуться для белорусов, Филин поговорил с политическим обозревателем и историком Александром Фридманом.

— Российский политолог Владимир Пастухов считает, что до сих пор основные потери российская сторона несла за счет мобилизованных жителей «ЛДНР». Это помогало минимизировать негативные настроения в российском обществе. По мнению Пастухова, следующими кандидатами на роль «пушечного мяса» для Москвы с высокой долей вероятности могут стать белорусы. Произойти это может после стабилизации фронта на Донбассе, когда российскому руководству понадобится новый очаг напряжения, способный отвлечь силы ВСУ. И этот момент может наступить уже в июле. Считаете ли вы такой прогноз реалистичным? И как на Западе оценивают вероятность участия белорусской армии в войне?

— Сказанное Пастуховым укла-дывается в логику того, что делает рос-сийское руководство, используя жителей Донецка и Луганска в качестве живой силы для достижения своих целей, невзирая на потери.

С такой точки зрения бросить в бой белорусскую армию будет еще более логично. Конечно, идут серьезные дискуссии о состоянии белорусских войск, особенно на Западе.

Но если задача состоит в том, чтобы оттянуть внимание, создать трудности, то белорусская армия на эту роль подходит больше, чем те мужчины на Донбассе, которых просто хватали на улицах.

Но тут возникают вопросы военного и политического характера. В военном отношении эксперты сходятся во мнении, что белорусская армия — это не тот фактор, который может серьезно повлиять на общий ход событий. Западные эксперты вообще крайне критически высказываются о состоянии армии Беларуси — как о материальном ее обеспечении, так и про общую подготовку военных.

С другой стороны, нужно подчеркнуть, что эксперты на Западе имеют достаточно слабое представление о том, что собой являет белорусская армия. Да и вообще мало кто может ответить на этот вопрос.

Что касается политического момента, то главный вопрос — какими будут последствия, если Лукашенко все же пойдет на это. Что будет, если украинцы пойдут в наступление, если боевые действия перекинутся на белорусскую территорию.

Ситуация здесь абсолютно непредсказуемая. Последствия могут быть не только очень плохими для самого Лукашенко, но и крайне неприятными и для России.

Если кратко, то прогноз Пастухова — вовсе не фантастика. Но это очень рискованный вариант, где преимущества неочевидны, а поражение может быть очень серьезным. И поэтому открытым остается вопрос, пойдет ли на это Россия, и как этому будет сопротивляться Лукашенко.

— Аналитический центр Chatham House провел очередное исследование, как белорусы относятся к войне в Украине. Опрос зафиксировал постепенное снижение доли тех, кто выступает в поддержку действий России. Снижается количество белорусов, которые ждали положительных последствий от войны. Также сокращается доля тех, кто отрицательно относится к сценарию, при котором белорусские солдаты сдались бы в плен украинцам, если наши войска все же пошлют воевать. Исходя из этого, каких последствий стоит ждать в случае вступления в войну в ближайшее время?

— Это очень интересный момент — то, как исследование Chatham House совпадает с публикацией на немецком портале RND. В этой статье авторы проанализировали возможность вступления Беларуси в войну и пришли к выводу, что Лукашенко лишь пугает этим.

В статье приводится очень интересное высказывание экс-генерала НАТО и бундесвера Ганса-Лотара Домрёзе, одного из главных экспертов по вопросам войны в Германии, занимающего абсолютно проукраинскую позицию и выступающего за поставки вооружений Киеву.

У Домрёзе спросили, почему Лукашенко до сих пор не отправил свои войска в Украину. Генерал подчеркнул, что это не случилось даже тогда, когда для этого был самый благоприятный момент — в феврале, когда россияне стояли под Киевом.

В тот момент была некоторая эйфория у россиян, да и сам Лукашенко говорил про три-четыре дня войны. Возможно, тогда такое решение и белорусское общество встретило бы иначе. Но даже в такой ситуации белорусская армия осталась дома.

Из этого Домрёзе делает вывод, что Лукашенко не хочет отправлять свои войска. И далее идет интересный момент…

Случиться может все, что угодно. И всё же Лукашенко на данный момент не желает участвовать в войне. Наверное, он и в феврале не был уверен в достижении Россией своих целей. А уж тем более сейчас…

(скарочана)

gazetaby.info

ДЭФОЛТ

«СТО ГАДОЎ ТАКОГА НЕ БЫЛО, І ВОСЬ ЗНОЎ»

Дзмітрый Крук: Найгоршыя рэчы, звязаныя з дэфол-там, ужо адбыліся. Расія ўсё ж прыйшла да дэфолту па знешніх пазыках упершыню за 104 гады.

27 чэрвеня скончыўся льготны перыяд, напрацягу якога Расія павінна была выплаціць крэдыторам працэнты па еўрабондах у памеры 100 мільёнаў долараў ЗША. Аплата да атрымальнікаў не дайшла.

Паколькі гэты плацёж Расія прапусціла, гэта лічыцца падзеяй дэфолту, піша Bloomberg. Такога ж меркавання прытрымліваецца рэйтынгавае агенцтва Moody's. «27 чэрвеня плацяжы па двух купонах еўрабондаў не дайшлі да трымальнікаў аблігацый напрацягу льготнага перыяду, што з'яўляецца дэфолтам па нашым вызначэнні», — гаворыцца ў паведамленні агенцтва.

Масква прызнаваць дэфолт адмаўляецца. У Крамлі лічаць, што Расія выканала абавязацельствы перад трымальнікамі каштоўных папер. …

Але факт у тым, што крэдыторы грошы не атрымалі. Таму — дэфолт.

Што такое дэфолт, і якія яго наступствы?

Дэфолт (англ. default — невыкананне абавязацельстваў) — невыкананне дагавора пазыкі, гэта значыць несплата своечасова працэнтаў або асноўнага доўгу па даўгавых абавязацельствах або па ўмовах дагавора аб выпуску аблігацыйнай пазыкі.

Наступствы суверэнных дэфолтаў могуць мець шырокія маштабы: спад у эканоміцы, узмацненне інфляцыі і дэвальвацыя нацыянальнай валюты. Bloomberg адзначае, што ў выніку дэфолту па знешніх абавязацельствах Расія фактычна ператвараецца ў «эканамічнага, фінансавага і палітычнага ізгоя».

Праўда, Расія і без дэфолту ператварылася ў такога ізгоя — у выніку нападу на Украіну. Але, на думку, напрыклад, Алега Пендзіна, выканаўчага дырэктара эканамічнага дыскусійнага клуба (Украіна), дэфолт для Расіі — падзея ўсё ж значная. Паводле яго слоў, расійскі дэфолт «будзе азначаць блакаванне ўсіх дзяржаўных рахункаў, усёй дзяржаўнай маёмасці і маёмасці дзяржаўных кампаній за межамі Расіі. То-бок уся маёмасць Расіі, акрамя дамоў дыпламатычных службаў, будзе арыштаваная, будуць створаны адпаведныя камітэты крэдытораў і пачнецца судовы працэс продажу наяўнай маёмасці Расіі для прад'яўлення да пагашэння даўгоў»...

А Беларусі за гэта што-небудзь будзе?

Улічваючы, што Беларусь цяпер цесная завязаная з Расіяй — па экспарце, у разліках расійскім рублём і гэтак далей, — расійскі дэфолт, па ідэі, павінен быў бы ўдарыць і па Беларусі. Тым больш, што ў дачыненні да Сінявокай санкцыі ўведзеныя практычна ідэнтычныя расійскім. Але менавіта таму Дзмітрый Крук і не чакае для нашай краіны «нічога асаблівага» ад расійскага дэфолту…

«У нашым выпадку (Беларусі — Рэд.) застаецца крыху больш мастоў, але зразумела, што контрагенты будуць ставіцца да нас больш насцярожана. Зрэшты, тыя контрагенты, якія да гэтага часу працавалі з Расіяй і Беларуссю, разумеюць, якія рызыкі яны на сябе бяруць. А паколькі дэфолт быў чакаемы і прадказальны, усе, хто не хацеў падвяргацца такім рызыкам, ужо адмовіліся ад супрацоўніцтва з Расіяй і Беларуссю і ад разлікаў з імі», — канстатуе эканаміст.

Вядома, Расіі, якая атрымлівае ад Еўропы каля 1 мільярда долараў штодзень за энерганосьбіты, «дэфолтная» сума ў 100 мільёнаў долараў нават надвор'я не робіць. Тым не менш, факт дэфолту азначае, што разгляд патрабаванняў да Расіі і судовых пазоваў, калі такія будуць, можа расцягнуцца на гады. А гэта значыць, што яе інвестыцыйная прывабнасць і надзейнасць будуць пастаўленыя пад сумнеў яшчэ доўгі час. Нават калі вайну ва Украіне спыніць проста цяпер.

(скарочана моцна)

Тамара Лісічэнка
novychas.online

«НАРОДНЫ ПІСЬМЕННІК»

ЗА ЎСЁ ЖЫЦЦЁ НЕ НАПІСАЎ НІВОДНАГА ТВОРА НА РОДНАЙ МОВЕ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

Дваццаць восем гадоў у Беларусі ніхто не атрымліваў звання «Народны пісьменнік». Народныя мастакі з'яўляліся, народныя артысты знаходзіліся, а народныя пісьменнікі — не. Час ад часу, праўда, узнікалі чуткі, што тая ці іншая кандыдатура дзе трэба разглядаецца. Пра гэта піша «Народная газета».

Але ўлада, паперабіраўшы, выносіла аднолькавы негалосны вердыкт — не годны. Ну не адшукваўся ў Беларусі пісьменнік, які адпавядаў бы і талентам сваім, і грамадзянскай пазіцыяй патрабаванням улады.

І вось нешта ў лесе здохла — пісьменнік такі нарэшце знайшоўся. Як знаходзіцца сякера пад лавай. Бо шукаць Мікалая Чаргінца — а ён і займеў доўгачаканае званне — асаблівай патрэбы не было. Мікалай Іванавіч заўсёды, што называецца, пад рукой — і ў Савеце Рэспублікі засядаў, і дзяржкамісіяй па маралі кіраваў, і прыўладным Саюзам пісьменнікам да апошняга часу руліў.

Трэба прызнаць, што сярод сваіх васямнаццаці папярэднікаў — народных пісьменнікаў і паэтаў — ён наўрад ці будзе прыняты да агульнага гурта. Справа ў тым, што новы народны за ўсё жыццё не напісаў ніводнага твора на роднай мове беларускага народа, ён на ёй нават двух слоў звязаць не можа (прынамсі, у публічнай прасторы беларускай мовай ніколі не карыстаўся). То ад імя якога народа Мікалай Чаргінец сабраўся выступаць? Якіх культурных каштоўнасцяў быць глашатаем? І ў каго паднімецца рука паставіць на адну паліцу чаргінцоўскія міліцэйскія дэтэктывы і, напрыклад, «Людзі на балоце» Івана Мележа ці «Знак бяды» Васіля Быкава?

А ставіць у пэўных сітуацыях прыйдзецца — званне абавязвае. І тут можна толькі пашкадаваць тых жа школьных бібліятэкарак, чыя кніжная гаспадарка неўзабаве папоўніцца творамі новага народнага. Бо ім давядзецца ўсё ж неяк засцерагаць школьнікаў ад раскіданых па яго раманах сцэнак. Скажам, разгортвае бібліятэкарка кнігу Чаргінца, а там — інтымныя падрабязнасці з жыцця прэзідэнта. Амерыканскага, вядома ж. І ўсё апісана з такім веданнем справы, як быццам аўтар са свечкай стаяў над гаспадаром Авальнага кабінета ды яго каханкамі. Прашу прабачэння за пікантную цытату, але з песні слова не выкінеш: … *Гимеев нож Джона готов был лопнуть от приятного напряжения, и он тихо сказал: «Ты — сверху!»* (скарочана)

Цытаты як цыкады — зазначыў адзін трапны ў вызначэннях класік, іх чуваць далёка. Вось і падобныя цытаты з Чаргінца, дзякуючы інтэрнэту, чутны і бачны паўсюль, хоць ты вушы затыкай і вочы зашорвай. Ды што цытаты — увесь раман «Тайны Овального кабинета», названы некаторымі крытыкамі парнаграфічным (і, як бачым, небеспадстаўна), знаходзіцца ў вольным доступе.

Бедныя беларускія школьнікі! Дагэтуль яны, праходзячы інтымную лірыку, нудзіліся над «Яварам і калінай» Купалы ды круцілі насамі, спрабуючы ўнюхаць, чым «Пахне чабор» Броўкі. А інтым, аказваецца, можа быць і такім — і таксама ж ад народнага пісьменніка, проста, як выглядае, больш сексуальна заклапочанага. Ён і без звання пралез у школьную праграму, а са званнем усіх празаікаў і паэтаў па гэтай лініі ўраз за пояс заткне.

Як ні дзіўна, схільная да пахабшчыны Чаргінца вельмі абураюць кнігі з падобным, на яго гледзішча, зместам. Калі быў забаронены фотаальбом, выпушчаны ў свет выдавецтвам «Логвінаў», Мікалай Іванавіч накінуўся на яго з імпэтам сярэдневяковага інквізітара. Маўляў, забаранілі — *«и поделом, потому что пошлятина»*, а выдавецтва *«опустило книгу ниже плинтуса»*. Што ж, у чужым воку і стрэмка навідавоку, а ва ўласным і бервяно не відно.

Стварыўшы ў 2005 годзе прыўладны Саюз пісьменнікаў і заняўшы ў захопленым Доме літаратара кабінет, дзе раней сядзелі Максім Танк і Ніл Гілевіч, Мікалай Чаргінец як мог і дзе мог піхаў палкі ў колы саюзу-канкурэнту, шмат разоў зняважліва выказваўся на адрас «не сваіх» пісьменнікаў. Мне і сёння прыгадваецца, як перажываў нябожчык Васіль Якавенка, калі Чаргінец публічна звінаваціў яго і Уладзіміра Арлова ў тым, што яны *«хотят переименовать улицы именами фашистов, в том числе Кубэ»*. Вось так квэцнуў без усякіх на тое падстаў і далей пайшоў — другіх квэцаць. Падобнай квацаніны ў шматлікіх чаргінцоўскіх інтэрв'ю — «БЕЛАЗ» з прычэпам.

… Па-свойму паказальны факт: Мікалая Чаргінца ў свой час, нягледзячы на высокі міліцэйскі чын, не прынялі ў Саюз пісьменнікаў. Падчас абмеркавання на прыёмнай камісіі падняўся адзін з самых аўтарытэтных празаікаў Іван Пташнікаў і заявіў (яго словы зафіксаваны ва ўспамінах удзельнікаў абмеркавання): *«Вельмі павbooажаю міліцыю і вельмі люблю чытаць дэтэктывы, але вось гэта (меўся на ўвазе стос кніг Чаргінца) ніякага дачынення да літаратуры не мае»*. Сказаў — як звязаў. І таварышу генералу было паказана на дзверы.

Думаю, што праз пэўны час адстаўным генералам Чаргінцом у імкненні заняць танкаўскі кабінет рухала яшчэ і прага рэваншу: ах, вы мяне за дзверы выставілі, а я праз акно ўлезу і сяду ў старшынёўскае крэсла. Улез і сеў. І сядзеў амаль сямнаццаць гадоў, ва ўсім падпяваючы ўладзе, нават у адбельванні людажэра Сталіна. Адчуўшы ў высокіх кабінетах адпаведныя павевы, Чаргінец тут жа выказаўся: *«Мне импонирует его взвешенность во многих вопросах. И потом посмотрите, как он относился к писателям. С величайшим вниманием и почтением»*.

Дзясяткі беларускіх пісьменнікаў расстраляны ў Курапатах — вось такое сталінскае *«внимание»*. Сотні беларускіх пісьменнікаў прайшлі праз ГУЛаг, многія там засталіся навечна — вось такое сталінскае *«почтение»*.

… Як пісаў Янка Брыль пра аналагічную сітуацыю яшчэ за савецкім часам: *«Дадуць Героя — будзеш і герой. У гэтым усё — каб далі»*. А Пімен Панчанка, дачуўшыся, што званне народнага сабраліся даць шматтомнаму графаману і даносчыку, пайшоў да Петруся Броўкі і заявіў: *«Калі яму дадуць, я адмоўлюся, і ты адмовішся, бо гэта ж ганьба!»*.

Як яны там, у нябеснай Беларусі, — васямнаццаць па-сапраўднаму народных — перажываюць сённяшнюю ганьбу? Можа, таксама вырашылі адмовіцца ад дыскрэдытаванага найвышэйшым указам звання?

(скарочана)

Міхась Скобла

Заснавальнік: Салодкі Сяргей Аляксандравіч
Рэдактар: Шчамлёў Аляксандр Міхайлавіч

Адрас рэдакцыі: 211262, Шумілінскі раён, п/а Амбросавічы. E-mail: alex81852@gmail.com Тэл. 3-73-74, маб. +375299870742.
Газета выдаецца з верасня 2000 г.

Падпісана да друку 15.07.2022 у 17.25
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца пры дапамозе аднадумцаў.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.